

Cuprins

<i>Precizare</i>	5
Mitul Penelopei, în trecutul îndepărtat și astăzi	9
<i>Te kallisti</i>	13
Comoara lui Priam și obsesia unui neamț	19
Vicleșugurile și aventurile lui Odiseu.....	25
Vocea Penelopei	35
Penelopa cea cu două fețe?	44
Așteptarea îndelungată: bănuieli, deghizări și semne	47
<i>Saudade</i> . Prezența absenței.....	55
Aștept 100 de zile: scadența grăbită	58
După douăzeci de ani, o veste neașteptată	88
Cinci ani: în așteptarea regăsirii trecutului	105
51 de ani, 9 luni și 4 zile: o așteptare cât o viață	120

Așteptarea și personalitatea disociată.....	133
O așteptare lungă și hotărâtă: o a doua viață, prea scurtă	174
<i>Așteptarea</i>	185

aurora
LIICEANU

Așteptarea Penelopei

POLIROM

2019

Tonul cu care-i vorbește Lajos o uimește pe Eszter, pentru că este tonul cuiva care a făcut o descoperire. Era ceva ce simțea cu putere. Un lucru pe care Eszter nu-l cunoștea la Lajos. Când a cunoscut-o pe Eszter, Lajos nu și-a dat seama că ea avea caracter. Lajos îi spune că ea e ceea ce-i lipsește lui și că a simțit asta, pentru că omul care nu are caracter sau al cărui caracter se exprimă imperfect este infirm pe plan moral. Asemenea oameni au nevoie de o „proteză“, iar Lajos îi spune Eszterei că ea ar fi putut fi proteza lui. Eszter nu se lasă convinsă de vorbele lui. Îi răspunde că nu se poate grefa morala de la un om la altul, caracterul e de neînlocuit.

Discuția devine din ce în ce mai teoretică, mai profundă, mai analitică. Fiecare aduce argumente pentru a-i limita celuilalt speculația.

Lajos îi spune că morala nu este ereditară, că ea se dobândește, că omul se naște fără morală. În cursul vieții dobândim o morală, așa cum dobândim o cultură sau bunele maniere. Oamenii au sensibilități diferite față de morală, unii au geniul moralei, ca Eszter, alții nu. El se auto-definește ca un „analfabet al moralei“.

Eszter neagă ideile lui, declarându-se încrezătoare doar în realitate, iar realitatea pentru ea este că el a mințit-o, că „s-a jucat cu ea“, că e un „jucător“. Numai că el, îi reproșează Eszter, nu se joacă cu cărți de joc, ci cu oameni și cu sentimentele lor. Și de aici se ambalează, trecând de la reproșuri la învinovățiri, susținând că prin minciuni el încearcă s-o împiedice să vadă realitatea. O realitate tristă. O viață care e pe sfârșite, goală, plină de minciuni, o viață de singurătate, de fată bătrână care a făcut economii la emoții, deși nu și-a economisit sentimentele.

Există, spune Eszter, diferite motive pentru a minți, dar Lajos „minte ca ploaia care cade, minte cu lacrimi, minte cu acte“. E un lucru foarte greu, dar nu și pentru Lajos, care, susține ea, are „geniul minciunii“. Eszter nu vrea să citească cele trei scrisori ale lui Lajos, motivându-și refuzul prin faptul că știe prea bine ce-ar fi putut scrie el. Vorbe pe care i le spusese când îi jurase iubire, când ea fusese amețită de declarațiile lui pline de promisiuni de viitor.

Lajos e inteligent, percepe imediat efectul vorbelor lui asupra celuilalt. Când vede că Eszter

trăiește o disonanță emoțională, alternând între toleranță, înțelegere, acceptarea ideilor lui și intoleranță, respingere, reproșuri și convingerea că el minte mereu, schimbă felul de a i se adresa, adoptând un stil direct și ferm.

El înțelege că Eszter gândește emoțiile pe care le trăiește ca pe un potențial conflict al identității ei. Atunci îi spune, pur și simplu, că a venit pentru o „revendicare”. Mirată, pe un ton ușor răutăcios, ea adoptă la rândul ei un stil direct, întrebându-l ce anume vrea să revendice. Atunci, pentru a o lămuri, el se angajează într-un alt discurs, vorbește despre o lege nescrisă, arătând că în afara legilor moralei există alte legi, la fel de puternice, poate chiar mai puternice, cărora oamenii le fac față cu greutate sau nu le pot face față deloc.

Dincolo de cuvântul dat, de jurămintele, de promisiuni, dincolo de emoții și afecte, există între oameni o legătură mult mai dură, mai plină de rigoare, prin care cineva are ceva în comun cu altcineva și astfel cei doi sunt complici. Această lege face ca Eszter și Lajos să fie complici. Și el

a descoperit-o chiar când a cunoscut-o pe Eszter, dându-și seama că dintre ei doi el era cel care avea o forță, el era cel care cunoștea această lege.

Și ce spune legea, acea lege a lumii, mai puternică decât legile scrise? Spune că „ceea ce începe trebuie să se îndeplinească“, orice început presupune și un sfârșit. Dificultatea este că uneori timpii nu se potrivesc, viața e imprevizibilă, pot apărea dezacorduri. Și totuși, chiar dacă pare că există o ordine, ceva care aranjează după propria voință ca doi oameni să se întâlnească la un moment dat, asta nu se întâmplă oricum, ci când ei sunt pregătiți pentru întâlnire.

Comparația lui Lajos este simplă, oamenii se întâlnesc așa cum astrele se aliniază la un moment dat, iar regăsirile sunt adesea mai fermecătoare decât întâlnirile. Lajos îi face o declarație de dragoste Eszterei, admite cu detașare relaxată că nu i-a fost fidel, că inconstanța lui erotică nu are nicio importanță și-i face un reproș. Ea nu i-a vrut cu adevărat iubirea, pentru că a iubi fără să ai curaj e un păcat. Amândoi au comis acest păcat, și el, și ea. Nu au iubit cu curaj. Dar mai vinovată

este femeia, deoarece investiția ei afectivă, emoțională e mai intensă decât cea a bărbatului.

Acum, când s-au regăsit, timpul și spațiul, distanța ce i-a separat nu contează, căci nu pot distruge legătura care îi unește. Fiecare dintre ei este responsabil de felul în care și-a trăit viața. Și el, Lajos, și ea, Eszter.

Lajos nu a venit singur. Cu el sunt fiica lui, pe cale de a se căsători, logodnicul fiicei, pe care ea nu-l vrea de bărbat, și mama lui, căreia Lajos îi datorează bani. Un întreg echipaj, organizat de Lajos pentru a o sustrage pe Eszter vieții ei singuratice. Revendicarea fusese aranjată și toți știau ce carte juca Lajos.

Eszter se calmează, crede că Lajos minte încă o dată pentru că așa e firea lui, acceptă că este un aventurier și că viața alături de el e periculoasă, cu totul altfel decât a trăit ea în cei douăzeci de ani de absență a lui.

El îi reproșează că nu a iubit cu curaj, spunându-i că „trebuie să iubești ca un hoț“. Lajos a venit s-o ia pe Eszter, desigur, și pe draga ei menajeră, ea semnează actele prin care îl autorizează

să vândă casa și grădina, el îi promite că vor locui aproape de el, într-o clădire unde stau femei singure din lumea bună...

Un ospiciu? îl întreabă Eszter pe Lajos, resemnată, știind că așa va fi. Probabil nu e un ospiciu, ci pur și simplu un azil unde sunt depuse persoanele inutile, părăsite de familie sau cele care nu au pe nimeni pe lume.

Ce concluzii se pot trage din neașteptata vizită a iubitului din tinerețe al Eszterei? Că ceea ce începe trebuie să se termine și că venirea lui face ca ceea ce a început cu mult timp în urmă să se sfârșească? Sau, cum ne spune psiholoaga Bluma Zeigarnik, oamenii caută să dea un sens unui eveniment, unei întâmplări, vor să aibă scenarii cu rost explicativ, vor să termine ce au început, vor ca un cerc să se închidă?

Lajos reușește să o trezească pe Eszter din somnambulismul ei, îi reînvie fascinația pe care o trăia în prezența lui, o convinge că există o lege care-i face complici... Putem însă să ne gândim că Lajos a închis cercul, casa și grădina Eszterei fiind ultimele bunuri care l-ar putea ajuta să facă